

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.951:342.56

Іванчук Світлана Володимирівна

*аспірантка кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»;
суддя Господарського суду Львівської області*

Ivanchuk Svitlana

*Graduate Student of the Department of Civil Law and Procedure,
Educational-Scientific Institute of Law, Psychology and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine;
Judge of the Economic Court of Lviv Region*

**СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЯК
ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ
JUDICIAL CONTROL OF THE IMPLEMENTATION OF COURT
DECISIONS AS ONE OF THE MEANS OF ENSURING THE LEGALITY
OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES IN UKRAINE**

*Анотація. Вступ. Ефективний судовий контроль за виконанням
судових рішень є одним із важливих засобів забезпечення законності у
державі, дієвим інструментом правової системи будь-якої країни. Він
дозволяє забезпечити остаточність судових рішень, і тим самим
гарантувати реалізацію принципу верховенства права. Проте не завжди
судові рішення виконуються ефективно. Доволі часто виникають
перешкоди в процесі виконання судових рішень, що пов'язано з чинниками
об'єктивного та суб'єктивного характеру. Зокрема недобросовісна
поведінка сторін є суттєвою перешкодою належного виконання таких*

рішень. Вони можуть ухилятися від виконання судових рішень або штучно затягувати процес виконання. На часі формування дієвої системи контролю за виконанням судових рішень, посилення відповідальності за їх невиконання. Особливо актуальним є впровадження сучасних технічних засобів, що слугуватимуть цифровізації процесів виконання судових рішень, що зробить їхню реалізацію більш прозорою.

Мета. Метою дослідження є науковий аналіз проблеми судового контролю за виконанням судових рішень у контексті посилення стабільності правової системи держави.

Матеріали і методи. Дослідження проблеми судового контролю за виконанням судових рішень спирається на результати наукового аналізу цієї проблеми вітчизняними вченими, нормативно-правові акти, емпіричну базу, що охоплює судові рішення різного рівня та судову статистику. У дослідженні апробовано філософські, загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема аналізу, синтезу, дедукції, індукції, структурно-функціональний, формально-юридичний, метод класифікації та інші.

Результати. Стаття присвячена дослідженню судового контролю за виконанням судових рішень як одного із важливих засобів забезпечення законності функціонування органів публічного управління в Україні.

У статті здійснено аналіз питання судового контролю в аспекті гарантування державою прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на судовий захист та однієї із важливих гарантій, права на справедливий суд. У процесі дослідження проаналізовано сутність і особливості процесу судового контролю, визначено його значення у забезпеченні правової стабільності та дотримання законності, досліджено правовий статус судових органів як суб'єктів забезпечення законності, захисту прав та законних інтересів громадян. Окрема увага присвячена визначенню складових елементів цього статусу, його характерних ознак.

Розглядаючи процес судового контролю, проаналізовано правове регулювання судового контролю за виконанням судових рішень в Україні, охарактеризовано компетенцію судових органів щодо його реалізації, кореляцію реалізації повноважень щодо здійснення даного різновиду судового контролю з виконанням функції правосуддя, проаналізовано роль суду у вирішенні спорів між органами публічного управління у досліджуваній сфері, досліджено законодавчі акти, які регулюють цей процес в Україні, надано рекомендації щодо можливого вдосконалення механізмів судового контролю задля підвищення ефективності забезпечення законності у сфері публічного управління.

Перспективи. Обґрунтовані судження, згенеровані у результаті наукового пошуку, допоможуть уникнути помилок у правореалізаційній практиці суддів, забезпечити глибоке розуміння проблеми судового контролю за виконанням судових рішень в Україні, шляхів її подолання, підвищити ефективність реалізації судового захисту прав та законних інтересів громадян судовими органами загалом.

Ключові слова: *судовий контроль, виконання судових рішень, законність, органи публічного управління.*

Summary. *Introduction. Effective judicial control over the execution of court decisions is one of the important means of ensuring legality in the state, an effective tool of the legal system of any country. It makes it possible to ensure the finality of court decisions, thereby guaranteeing the implementation of the principle of the rule of law. However, court decisions are not always implemented effectively. Quite often obstacles arise in the process of execution of court decisions, which is connected with factors of an objective and subjective nature. Bad faith behavior of the parties is a significant obstacle to the proper execution of such decisions. They can evade the execution of court decisions or artificially delay the execution process. It is time to form an effective system of control over*

the execution of court decisions, increase responsibility for their non-execution. The introduction of modern technical means that will serve to digitize the processes of execution of court decisions is especially relevant, which will make their implementation more transparent.

Purpose. The purpose of the study is a scientific analysis of the problem of judicial control over the execution of court decisions in the context of strengthening the stability of the legal system of the state.

Materials and methods. The study of the problem of judicial control over the execution of court decisions is based on the results of a scientific analysis of this problem by domestic scientists, normative legal acts, an empirical base covering court decisions of various levels and court statistics. Philosophical, general scientific and special methods of scientific knowledge were tested in the study, including analysis, synthesis, deduction, induction, structural-functional, formal-legal, classification method and others.

Results. The article is devoted to the study of judicial control over the execution of court decisions as one of the important means of ensuring the legality of the functioning of public administration bodies in Ukraine.

The article analyzes the issue of judicial control in the aspect of the state guaranteeing the rights and freedoms of a person and a citizen, in particular the right to judicial protection and one of the important guarantees, the right to a fair trial. In the course of the research, the essence and features of the process of judicial control were analyzed, its importance in ensuring legal stability and legality was determined, and the legal status of judicial bodies as subjects of ensuring legality, protecting the rights and legitimate interests of citizens was investigated. Particular attention is devoted to the definition of the constituent elements of this status, its characteristic features.

Considering the process of judicial control, the legal regulation of judicial control over the execution of court decisions in Ukraine has been analyzed, the competence of judicial bodies regarding its implementation has been

characterized, the correlation of the exercise of powers to exercise this type of judicial control with the performance of the function of justice, the role of the court in resolving disputes between public administration bodies in the researched area, the legislative acts regulating this process in Ukraine were studied, recommendations were given regarding the possible improvement of judicial control mechanisms in order to increase the effectiveness of ensuring legality in the field of public administration.

Discussion. Reasoned judgments generated as a result of scientific research will help to avoid mistakes in the law enforcement practice of judges, to ensure a deep understanding of the problem of judicial control over the execution of court decisions in Ukraine, ways to overcome it, to increase the effectiveness of judicial protection of the rights and legitimate interests of citizens by judicial bodies in general.

***Key words:** judicial control, execution of court decisions, legality, public administration bodies.*

Постановка проблеми. Судові органи відіграють важливу роль суб'єктів захисту права громадян на судовий захист. Правовий статус судових органів є особливим та відповідає головному завданню правосуддя – всебічному забезпеченню законності й правопорядку, попередженню та припиненню правопорушень і злочинів, зміцненню суспільного ладу, політичної й економічної системи, захисту гарантованих державою прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, тощо.

Одним з найважливіших завдань судових органів є захист гарантованих державою прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб, зокрема права на справедливий суд.

Удосконалення правозахисної діяльності судових органів безпосередньо залежить від адміністративно-правового забезпечення їхнього правового статусу. На часі удосконалення правових можливостей

судових органів щодо реалізації судового контролю за виконанням судових рішень, розширення їхньої компетенції у цій сфері. Якісні зміни у законодавстві та правореалізаційній практиці здійснення судового контролю за виконанням судових рішень здатні суттєво вплинути на посилення стабільності правової системи держави.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми судового контролю за виконанням рішень судів, забезпечення ефективності судових процедур перевірки судами законності діяльності посадових осіб державної виконавчої служби під час виконання судових рішень пов'язані із загальними питаннями юридичного процесу, процесуальними аспектами судочинства та процесуальною формою загалом. Вирішенню таких проблем, свого часу, були присвячені праці низки вчених, серед яких Я. Берназюк [1], В. Бобрик [2], Н. Задирака [3], С. Притика [4], В. Стефанюк [5], Л. Сушко [6], О. Хотинська [7] та інші.

Метою статті є науковий аналіз проблеми судового контролю за виконанням судових рішень у контексті посилення стабільності правової системи держави.

Матеріали і методи. Дослідження проблеми судового контролю за виконанням судових рішень спирається на результати наукового аналізу цієї проблеми вітчизняними вченими, нормативно-правові акти, емпіричну базу, що охоплює судові рішення різного рівня та судову статистику. У дослідженні апробовано філософські, загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема аналізу, синтезу, дедукції, індукції, структурно-функціональний, формально-юридичний, метод класифікації та інші.

Виклад основного матеріалу. Контроль за виконанням судових рішень є однією з важливих гарантій права на справедливий суд. Він забезпечує дотримання законності та правопорядку в ході виконання судових рішень, а також захист прав і законних інтересів сторін виконавчого

провадження. Судове рішення є обов'язковим до виконання на всій території України. Невиконання судового рішення, яке набуло законної сили, або переоцінка такого рішення є порушенням принципу верховенства права.

Стаття 129-1 Конституції України встановлює обов'язок виконання судового рішення та здійснення контролю за його виконанням судом [8]. Це відображено у третій частині статті 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 р. № 1402-VII, яка передбачає, що суд, у межах наданих йому законом повноважень, забезпечує контроль за виконанням судового рішення [9].

Таким чином, судовий контроль є ще важливим елементом повноважень судових органів, нарівні з реалізацією функції правосуддя, у рамках якого здійснюється перевірка та забезпечення виконання судових рішень. Процедура контролю реалізовується задля забезпечення ефективного виконання судових рішень і захисту прав та інтересів сторін у судовому процесі. Його мета полягає у забезпеченні правосуддя, охорони прав та законних інтересів учасників судового процесу. Контроль за виконанням судових рішень – це система заходів, спрямована на забезпечення виконання судових рішень та реалізацію основної мети судової влади. Він може здійснюватися через різноманітні механізми, що передбачають залучення державних та приватних виконавців, інших органів, які забезпечують виконання рішень суду.

Закон України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII визначає виконавче провадження як завершальну стадію судового провадження [10].

Враховуючи практику Європейського суду з прав людини, та, зокрема, рішення у справі «Шмалько проти України» від 20 липня 2004 року, виконання судового рішення є невід'ємним елементом права на судовий захист, передбаченого ст. 6 Конвенції про захист прав людини і

основоположних свобод. Виконання рішення, ухваленого будь-яким судом, має розцінюватися як складова частина судового розгляду [11].

У Рішенні від 26 червня 2013 р. № 5-рп/2013 (справа щодо офіційного тлумачення положень п. 2 ч. 2 ст. 17, п. 8 ч. 1 ст. 26, ч. 1 ст. 50 Закону України «Про виконавче провадження») Конституційний Суд України зазначив, що право на судовий захист є конституційною гарантією прав і свобод людини і громадянина, а обов'язкове виконання судових рішень – складовою частиною права на справедливий судовий захист (абзац 5 п.п. 2.1 п. 2 мотивувальної частини Рішення від 26 червня 2013 року № 5-рп/2013) [12].

Правове регулювання судового контролю за виконанням судових рішень в Україні реалізується завдяки положенням Конституції України, Цивільному процесуальному кодексу України, Господарському процесуальному кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших нормативно-правових актів. Відповідно до статті 129-1 Конституції України, судові рішення є обов'язковим до виконання; держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку; контроль за виконанням судового рішення здійснює суд. Законодавство України передбачає такі форми судового контролю за виконанням судових рішень, як розгляд скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця, звернення до суду про визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню. Існування в Україні адміністративного, господарського та цивільного судочинства, що мають спільну сутність і функції, але регулюються різними законодавчими актами, актуалізує питання уніфікації судочинства загалом та окремих процедур, наприклад судового контролю за виконанням судових рішень.

Порівнюючи статті процесуальних Кодексів, що закріплюють процедури судового контролю за виконанням судових рішень, слід насамперед відзначити майже повну уніфікацію положень відповідних статей ГПК України і ЦПК України [2]. Процедура ж судового контролю за

виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві та відповідні норми процесуального права, що закріплені в КАС України, мають істотні відмінності. Адміністративні суди мають право перевіряти дотримання виконавцями законодавства під час примусового виконання судових рішень в адміністративних справах, контролювати виконання судових рішень в адміністративних справах відповідачами суб'єктами владних повноважень, не на користь яких постановлено судові рішення. Крім того, адміністративні суди можуть розглядати справи про порушення, допущені органом державної виконавчої служби або приватним виконавцем під час виконання рішень інших органів (посадових осіб) [13].

Суб'єктами реалізації судового контролю за виконанням судових рішень є суд, який ухвалив судові рішення. Суд має право встановлювати судовий контроль за виконанням судового рішення, розглядати скарги на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця, приватного виконавця, здійснювати інші повноваження, передбачені процесуальними кодексами України. Водночас процедура судового контролю передбачає можливість залучення сторін виконавчого провадження, які мають право оскаржити рішення, дії або бездіяльність державного виконавця, приватного виконавця до суду, який видав виконавчий документ, інших осіб, права та законні інтереси яких порушені внаслідок неналежного виконання судового рішення. Вони мають право звернутися до суду із скаргою про визнання оскаржуваного рішення, дії чи бездіяльності неправомірними та про зобов'язання усунути порушення (поновити порушене право заявника).

Судовий контроль за виконанням судових рішень є особливою формою правосуддя, діяльністю суду, яка пов'язана із реалізацією судових рішень прийнятих за результатами розгляду справ, які перебували у провадженні суду. Застосування процесуальних засобів судового контролю не повинно зумовлювати порушення основоположних засад судочинства,

зокрема, пропорційності, необхідності дотримання оптимального балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи та цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія) тощо; такі засоби не можуть бути надмірними за визначених умов та не мають призводити до порушення прав, гарантованих Конституцією України та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Предметом судового контролю за виконанням судових рішень є законність, обґрунтованість та своєчасність виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень здійснюється шляхом розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби, а також шляхом розгляду позовів, що виникають з відносин щодо примусового виконання судових рішень. Скарги на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби розглядаються судом, який видав виконавчий документ. Позови, що виникають з відносин щодо примусового виконання судових рішень, розглядаються судом за правилами позовного провадження.

Таким чином, предметом судового контролю за виконанням судових рішень є: законність виконання судових рішень, тобто відповідність рішення, дії або бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби вимогам закону; обґрунтованість виконання судових рішень, наявність підстави для вчинення тих чи інших дій у виконавчому провадженні; дотримання вимог процесуального законодавства під час виконання судових рішень; своєчасність виконання судових рішень, тобто факт вчинення дій у виконавчому провадженні відповідно до закону та у встановлені строки.

З огляду на процедуру реалізації судового контролю, судовий контроль за виконанням судових рішень може здійснюватися у таких формах: контроль за ходом виконавчого провадження (здійснюється

шляхом розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця, приватного виконавця); скасування рішень, дій або бездіяльності державних виконавців, приватних виконавців; визнання виконавчого документа недійсним; визнання дій державного виконавця, приватного виконавця незаконними, зобов'язання до вчинення дій у виконавчому провадженні.

Питання ефективності виконання судового рішення набуває актуальності у контексті розгляду публічно-правових спорів адміністративними судами. Це пояснюється тим, що окремо передбачено відповідальність за невиконання рішень суду, а також надано, зокрема адміністративним судам додаткові процесуальні повноваження щодо контролю за виконанням судових рішень у справах адміністративного характеру.

У Рішенні Конституційного Суду України 1 березня 2023 року у справі № 3-27/2022(54/22) за конституційною скаргою Плескача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів частини першої статті 294, частини шостої статті 383 Кодексу адміністративного судочинства України (щодо рівноправності сторін під час судового контролю за виконанням судового рішення), Конституційний Суд України наголошує, що здійснення публічної влади в добропорядний спосіб вимагає того, щоб особі було надано можливість у дієвий спосіб оскаржувати акти органів публічної влади, їх посадових і службових осіб, їхні дії або бездіяльність, завдяки чому забезпечується підзвітність цих органів та їх посадових і службових осіб за ухвалені ними рішення, учинені дії або бездіяльність. Тому адміністративне судочинство є стрижневим елементом демократичного врядування, а його дієвість – засадничою для будь-якого суспільства, ґрунтованого на правовладді [14]. У захисті людських прав та додержанні правовладдя право особи оскаржувати рішення, дії або бездіяльність органів публічної влади,

їх посадових і службових осіб є ключовим елементом. Це право ґрунтується зокрема на таких принципах: верховенства права, рівності перед законом, справедливого судового розгляду.

Призначення національної системи адміністративного судочинства полягає в тому, щоб забезпечити судовий контроль щодо рішень, дій або бездіяльності органів публічної влади, їх посадових і службових осіб відповідно до процедури, узгодженої з вимогами справедливого судового розгляду.

Судовий контроль є важливим елементом забезпечення законності діяльності органів публічного управління в Україні. Цей процес охоплює перевірку дій та рішень державних органів з метою визначення їх відповідності закону. Українські суди відіграють ключову роль у здійсненні судового контролю. Судовий нагляд та судова діяльність сприяє забезпеченню додержання прав громадян, визначених у законодавстві, а також підвищує відповідальність державних органів перед суспільством. Зміст судового контролю за діяльністю органів публічного управління в Україні охоплює контроль за виконанням законів та нормативно-правових актів органами публічного управління, контроль за додержанням прав та свобод громадян, а також за законністю прийнятих рішень. Контроль суду забезпечує можливість перевірки дій органів публічного управління на відповідність законодавству, а також надає громадянам можливість захисту їх прав у судовому порядку.

Певні особливості судового контролю за виконанням судових рішень установлені в адміністративному судочинстві, визначені статтею 382 Кодексу адміністративного судочинства України в якій передбачено, що суд, що ухвалив судові рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судове рішення, подати у встановлений судом строк звіт про його виконання. Норми КАС України не містять вимог щодо звіту про виконання

рішення. При цьому, об'єктивно що такий звіт повинен бути виконаний у письмовій формі та містити інформацію про дії, які були вчинені суб'єктом владних повноважень для виконання судового рішення, причини, які перешкоджають виконанню судового рішення, терміни виконання судового рішення. За наслідками розгляду звіту суб'єкта владних повноважень про виконання рішення суду або в разі неподання такого звіту суддя, своєю ухвалою може встановити новий строк подання звіту, накладати на керівника суб'єкта владних повноважень, відповідального за виконання рішення, штраф. Цей штраф є додатковим засобом забезпечення виконання судових рішень в адміністративному судочинстві. Він спрямований на стимулювання суб'єктів владних повноважень до виконання судових рішень у встановлені строки та на запобігання не виконувannya таких рішень.

Звіт про виконання судового рішення є додатковим заходом контролю та моніторингу стану виконавчого провадження та процесу відновлення порушених прав осіб, які звернулись за захистом до суду. Така ж форма судового контролю потребує уніфікації, як у цивільному так і господарському процесі [3].

Формою реалізації судового контролю також є прийняття судом окремих ухвал у разі виявлення при вирішенні спору порушення законності або недоліки в діяльності юридичної особи, державних чи інших органів, інших осіб. Здійснення контрольних функцій, розпочинається, у даному випадку, не спочатку процедури вирішення (розв'язання) спору, а з моменту виявлення правопорушень або інших негативних явищ, про які стало відомо у процесі вивчення матеріалів справи, під час провадження, на різних стадіях розгляду справи.

Забезпеченню реалізації судового контролю за виконанням судових рішень слугує такий ефективний засіб судового контролю, як відшкодування судом збитків, завданих неправомірними рішеннями, діями або бездіяльністю

державних виконавців, приватних виконавців, внаслідок незабезпечення реалізації визначених законом процедур виконавчого провадження.

На сьогодні відповідно до законодавства, яке регламентує виконання судових рішень, судовий контроль за виконанням судових рішень не є абсолютним, адже такий контроль полягає у судовому розгляді скарг на рішення, дії, бездіяльність виконавця на етапі виконавчого провадження. Суд не може самостійно, за власною ініціативою контролювати посадових осіб, уповноважених виконувати судові рішення, давати їм доручення, витребувати звіти. Повноваження щодо контролю за виконанням судових рішень судом може бути здійснено винятково в межах процедури розгляду скарг, клопотань учасників виконавчого провадження. Чинним законодавством не регламентована чітка процедура розгляду таких скарг, послідовність етапів встановлення обставин, не визначено зобов'язань учасників виконавчого провадження та наслідків невиконання такими учасниками покладених на них обов'язків, в процедурі виконавчого провадження.

При цьому суд відіграє важливу роль у забезпеченні належного виконання судових рішень, оскільки своїми рішеннями заповнює прогалини в законодавстві, формує чіткі критерії щодо юрисдикції спорів, що виникають зокрема на стадії виконавчого провадження.

Пріоритетним у судовій практиці є питання розмежування судочинства, в межах якого слід розглядати скарги на дії виконавця у виконавчому провадженні. У цьому контексті Велика Палата Верховного Суду сформувала позицію, відповідно до якої скарга на дії державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби подається до суду, який видав виконавчий документ. Іншими словами, якщо судове рішення було ухвалено в порядку цивільного або господарського процесу, то саме в порядку такого процесу має й розглядатись скарга на дії виконавця, будучи фактично продовженням попередньої справи, а не новим

процесом. До цього, відповідні скарги могли розглядати як в порядку цивільного/господарського процесів, так і в порядку адміністративного процесу. Своєю чергою, у контексті рішень, що були ухвалені в межах адміністративного провадження, Велика Палата Верховного Суду сформувала позицію, відповідно до якої судовий контроль за виконанням судового рішення, ухваленого в адміністративній справі, має здійснюватися за правилами адміністративного, а не цивільного судочинства [15].

Разом з тим, окремі складнощі виникали, у зведених виконавчих провадженнях, які передбачали виконання судових рішень, ухвалених за різними видами судочинства. У цьому контексті Велика Палата Верховного Суду сформувала позицію, відповідно до якої спори щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання зведеного виконавчого провадження, у якому об'єднано виконання судових рішень, ухвалених судами за правилами різних юрисдикцій, підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства. Відповідний правовий висновок викладений у постановках Великої Палати Верховного Суду від 14.03.2018 у справі № 660/612/16-ц, від 12.09.2018 у справі № 906/530/17, від 17.10.2018 у справі № 927/395/13 та у справі № 5028/16/2/2012, від 05.12.2018 у справі № 904/7326/17, від 13.02.2019 у справі № 808/2265/16 та від 10.04.2019 у справі № 908/2520/16. Така позиція, без сумніву, сприяє правовій визначеності при вирішенні зазначених питань та заповнює певну існуючу прогалину в контексті так званого «конфлікту» судових юрисдикцій.

Судовий контроль за виконанням судових рішень дійсно є дуже важливим аспектом правосуддя. Цей процес гарантує дотримання законів і забезпечує справедливість для всіх сторін у судовому процесі. Важливо, щоб судові рішення виконувалися належним чином, реалізовувався захист

прав і свобод громадян. Це сприяє підтримці рівності громадян перед законом і зміцненню їхньої довіри до правосуддя [1].

Висновки. Судові органи відіграють ключову роль у захисті прав і свобод людини, підтримці режиму законності, зміцненню державних інституцій та правової держави. Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що оптимальна ефективність у правосудді можлива лише за умови прийняття якісного процесуального закону, оскільки якість правосуддя залежить від якості процесуального регламенту, що є процесуальною основою судочинства як об'єкта процесуальної діяльності.

Заходами щодо підвищення ефективності реалізації судового контролю можуть бути запропоновані такі заходи як уніфікація процедури судового контролю за виконанням судових рішень у цивільному, господарському та адміністративному судочинстві. Це дозволить спростити доступ до правосуддя та підвищити ефективність судового контролю за виконанням судових рішень. Серед дієвих заходів можна запропонувати впровадження, зокрема для забезпечення швидкого та ефективного моніторингу, інформаційний, електронний доступ суду до матеріалів виконавчих проваджень, запровадження автоматичного, регламентованого законом про виконавче провадження, алгоритму реалізації заходів виконавчої процедури, що сприятиме уникненню суб'єктивної поведінки при прийнятті тих, чи інших рішень, які є обов'язковими в силу закону. Це запобігатиме зволіканню у процесі виконавчих процедур. Не менш важливим є посилення відповідальності осіб, на яких покладено повноваження із здійснення виконавчих процедур, та осіб, на яких покладено обов'язок виконання судового рішення. На часі спрощення процедур, цифровізація процесів у забезпеченні швидкого доступу до інформації про боржників, їхнє майно та кошти. Це лише декілька пропозицій, які можуть сприяти ефективності виконання судових рішень,

судового контролю за виконанням судових рішень в Україні та реалізацію права на справедливий суд.

Література

1. Берназюк Я. О. Конституційні гарантії виконання судового рішення в адміністративному процесі. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2020. Вип. 4 (92). URL: <https://constitutionalist.com.ua/wp-content/uploads/2021/08/90.pdf> (дата звернення: 08.03.2024).

2. Бобрик В. І. Уніфікація судового контролю за примусовим виконанням судових рішень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 485-489. URL: http://lsej.org.ua/9_2023/119.pdf (дата звернення: 08.03.2024).

3. Задирака Н. Ю Судовий контроль в адміністративному судочинстві як засіб забезпечення законності у діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 553-557. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/131.pdf (дата звернення: 08.03.2024).

4. Притика Д. М. Організаційно-правові засади становлення і діяльності господарських судів України: автореф. дис... д-ра юрид. наук.: 12.00.10. Х., 2003. 36 с.

5. Стефанюк В. С. Судовий контроль: поняття і види. *Виконавча влада і адміністративне право*. Київ: Ін-Юре, 2002. С. 489-500.

6. Сушко Л. Організаційно-правові засади здійснення судового контролю в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2009. 22 с.

7. Хотинська О. З. Форми судового контролю за виконанням рішень судів в Україні: критерії та проблеми їх розмежування. *Вісник Академії адвокатури України*. 2006. № 5. С. 53–59: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2006_5_8. (дата звернення: 08.03.2024).

8. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

9. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 08.03.2024).

10. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 08.03.2024).

11. Рішення Європейського суду з прав людини Справа «Шмалько проти України» (заява N 60750/00). Страсбург, 20 липня 2004 року. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_226#Text (дата звернення: 08.03.2024).

12. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-7/2013 за конституційним зверненням акціонерної компанії «Харківобленерго» щодо офіційного тлумачення положень пункту 2 частини другої статті 17, пункту 8 частини першої статті 26, частини першої статті 50 Закону України «Про виконавче провадження» від 26 червня 2013 року, № 5-рп/2013. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-13#Text> (дата звернення: 08.03.2024).

13. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005 № 35-36, № 37. С. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 08.03.2024).

14. Рішення Конституційного Суду України у справі № 3-27/2022(54/22) за конституційною скаргою Плєскача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів

частини першої статті 294, частини шостої статті 383 Кодексу адміністративного судочинства України (щодо рівноправності сторін під час судового контролю за виконанням судового рішення) від 01 березня 2023 р. № 2-р(II)/2023. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-23#Text> (дата звернення: 08.03.2024).

15. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 29 серпня 2018 року у справі № 201/10328/16-ц. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78011436> (дата звернення: 08.03.2024).

References

1. Bernazyuk, Ya. O. (2020). Konstyutsiyni harantiyi vykonannya sudovoho rishennya v administratyvnomu protsesi [Constitutional guarantees of execution of the court decision in the administrative process]. *Visnyk LDUVS im. E. O. Didorenka*. Is. 4 (92). URL: <https://constitutionalist.com.ua/wp-content/uploads/2021/08/90.pdf> [in Ukrainian].

2. Bobryk, V. I. (2023). Unifikatsiya sudovoho kontrolyu za prymusovym vykonanniam sudovykh rishen' [Unification of judicial control over the enforcement of court decisions]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. № 9. pp. 485-489. URL: http://lsej.org.ua/9_2023/119.pdf [in Ukrainian].

3. Zadyraka, N. Yu. (2023). Sudovyuy kontrol' v administratyvnomu sudochynstvi yak zasib zabezpechennya zakonnosti u diyal'nosti orhaniv mistsevoho samovryaduvannya v Ukrayini [Judicial control in administrative proceedings as a means of ensuring legality in the activities of local self-government bodies in Ukraine]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. № 2. pp. 553-557. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/131.pdf [in Ukrainian].

4. Prytyka, D. M. (2023). Orhanizatsiyno-pravovi zasady stanovlennya i diyal'nosti hospodars'kykh sudiv Ukrayiny [Organizational

and legal principles of formation and activity of commercial courts of Ukraine]: avtoref. dys... d-ra yuryd. nauk.: 12.00.10. Kh. 36 p. [in Ukrainian].

5. Stefanyuk, V. S. (2022). Sudovyi kontrol': ponyattya i vydy [Judicial control: concepts and types]. *Vykonavcha vlada i administratyvne pravo*. Kyiv: In-Yure, pp. 489-500 [in Ukrainian].

6. Sushko, L. (2009). Orhanizatsiyno-pravovi zasady zdiysnennya sudovoho kontrolyu v Ukrayini [Organizational and legal principles of judicial control in Ukraine]: avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv, 22 p. [in Ukrainian].

7. Khotyns'ka, O. Z. (2006). Formy sudovoho kontrolyu za vykonanniam rishen' sudiv v Ukrayini: kryteriyi ta problemy yikh rozmezhuvannya [Forms of judicial control over the execution of court decisions in Ukraine: criteria and problems of their distinction]. *Visnyk Akademiyi advokatury Ukrayiny*. № 5. pp. 53–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2006_5_8 [in Ukrainian].

8. Konstytutsiya Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 28 chervnya 1996 r. № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k/96-BP]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 1996. №. 30. Art. 141 [in Ukrainian].

9. Pro sudoustriy i status suddiv: Zakon Ukrayiny vid 2 chervnya 2016 r. № 1402-VII [On the judicial system and the status of judges: Law of Ukraine dated June 2, 2016 No. 1402-VII]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2016. №. 31. Art. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>. [in Ukrainian].

10. Pro sudoustriy i status suddiv: Zakon Ukrayiny vid 2 chervnya 2016 r. № 1402-VII [On executive proceedings: Law of Ukraine dated June 2, 2016 No. 1404-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2016. №. 30. Art. 542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> [in Ukrainian].

11. Rishennya Yevropeys'koho sudu z prav lyudy ny Sprava «Shmal'ko proty Ukrayiny» (zayava N 60750/00). Strasburh. 20 lypnya 2004 roku. [Decision of the European Court of Human Rights Case «Shmalko v. Ukraine» (application

N 60750/00)]. Strasbourg, July 20, 2004. *Verkhovna Rada of Ukraine: official website*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_226#Text [in Ukrainian].

12. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi № 1-7/2013 za konstytutsiynym zvernenniam aktsionernoyi kompaniyi «Kharkivoblenerho» shchodo ofitsiynoho tлумachennya polozhen' punktu 2 chastyny druhoyi statti 17, punktu 8 chastyny pershoyi statti 26, chastyny pershoyi statti 50 Zakonu Ukrayiny «Pro vykonavche provadzhennya» vid 26 chervnya 2013 roku, № 5-rp/2013 [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in case №. 1-7/2013 on the constitutional appeal of the joint-stock company «Kharkivoblenergo» regarding the official interpretation of the provisions of paragraph 2 of the second part of Article 17, paragraph 8 of the first part of Article 26, part one of Article 50 of the Law of Ukraine «On Enforcement Proceedings» Kyiv, June 26, 2013, №. 5-рп/2013]. *Verkhovna Rada of Ukraine: official website*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-13#Text> [in Ukrainian].

13. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrayiny vid 6 lypnya 2005r. № 2747-IV [Code of Administrative Procedure of Ukraine dated July 6, 2005. No. 2747-IV]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2005. № 35-36, №. 37, Article 446 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].

14. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi № 3-27/2022(54/22) za konstytutsiynoyu skarhoyu Pleskacha V"yacheslava Yuriyovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrayiny (konstytutsiynosti) prypysiv chastyny pershoyi statti 294, chastyny shostoyi statti 383 Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrayiny (shchodo rivnopravnosti storin pid chas sudovoho kontrolyu za vykonannyam sudovoho rishennya) vid 01 bereznya 2023 r. № 2-r(II)/2023 [Decision of the Constitutional Court of Ukraine on March 1, 2023 in case №. 3-27/2022(54/22) on the constitutional complaint of Vyacheslav Yuriyovych Pleskach regarding the compliance with the Constitution

of Ukraine (constitutionality) of the provisions of the first part of Article 294, the sixth part of Article 383 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine (regarding the equality of the parties during judicial review upon execution of a court decision)]. *Verkhovna Rada of Ukraine: official website*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-23#Text> [in Ukrainian].

15. Postanova Velykoyi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 29 serpnya 2018 roku u spravi № 201/10328/16-ts [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court dated August 29, 2018 in case №. 201/10328/16-ts]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78011436> [in Ukrainian].